

Helena Koskinen o.s. Jäske

HÄISTÄ HAUTAJAISNÄKYYN

Häät

Vaskelan tyttö avioitui luterilaisen pojan kanssa 1930-luvulla. Morsiuspari oli käynyt vihillä. Oli sunnuntai-iltapäivä. Aholla tanssittiin. Sulhanen lähti viemään morsianta kotiinsa. Nuoteet, morsiamen saattojoukko, lähti hääparin perässä.

Morsiusparin lähtiessä eräs kosjosmies, humalainen nallikka, huusi: "Tulkua ryssät peräs!" Me tuumimme, jot kyl "ryssät" tulluot peräs, mut kyl tiijettä, jot "ryssät" on nuoteis.

Menimme monella komealla hevosella. Komeita olivat tytöt ja pojatkin. Komea oli sulhanenkin.

Anoppi, komea ja pulska nainen, oli ovella vastassa. Meni edellä tupaan, nuodetytöt perässä. Iivanan Maikki keikahti pöydälle ja toiset ottivat pöydän reunasta kiinni muka kaataakseen sen. Maikki käveli pöydällä, toiset tytöt menivät ympäri pöytää ja lauloivat pilkkalaulun vielä hieman keskeneräisestä juhlatalosta, uudisrakennuksesta. Jotain meille sitten tarjottiin.

Sen jälkeen oli kiire ulos tanssimaan. Tuohiojan Uuno soitti. Ja kun kylän pojat lähtivät "ryssätyttöjä" hakemaan, nämä käänsivät heille selkensä.

Sitten taas kutsuttiin pöytään. Mutta se oli nuorista sivuasiasia, tanssi oli pääasia. Kun Uuno lepäsi, menimme piirileikkiä. Otettiin mielitettyjä kädestä kiinni ja laulava piiri alkoi pyöriä. Toinen laulu kun loppui, toinen alkoi. Meni vuorolauluksikin. Tytöt ja pojat lauloivat vuorotellen. Välillä levättiin nurmikolla istuen.

Kylän pojat marnivat luoksemme. Eräältä puuttui etuhammas. Siitäkin saatiin laulunaihe:

Mie en lähe täänkylä pojil,
enne mie kappuun puuhu,
enneko ko kasvuat tiä kylä pojil
täyvet hampuat suuhu.

Pois lähtiessämme lauloimme:

Kasvuat, kasvuat pappari pellot
ilman kitkemättä.
Hyvästi mie jätän tiän kylän pojille
ilman itkemättä.

Hautajaisnäky

Vaskela mies seiso i vaimonsa haudalla ja itki. Pyyhki sitten rukkanella silmiään ja kysyi: "Kuka tuo sorja tyttö tuol hauva reunal on?"

Nuken hautajaiset

Me lapset pyörimme aina aikuisten jaloissa. Teimme sitten omissa leikeissämme samaa kuin olimme nähneet aikuisten tekevän.

Anttilan Maikin, Maria Andreintytär Jäsken nukelle pidettiin hautajaiset. Iivanan Maikki, Maria Ivanintytär Tuokko toimi pappina, seiso i kivellä ja komensi saattoväkeä itkemään. Kyllä me kaikki itkimme, mutta Anttilan Maikki itki tosissaan. Hän itki vainajaa, rakasta nukkeaan, jonka oli antanut leikkiin ja joka nyt haudattiin savivelliin.

Lampaantappajat

Mikkolassa teurastettiin lammas. Sekin antoi mallia leikkeihin. Oli menossa tuvan latian pesu ja me lapset istuimme pitkällä penkillä pois jaloista.

Vasu sedän Lyyti, Lydia Vasilintytär Jäske ja Ant-sedän Annikka, Anna Andreintytär Jäske kävivät leikkimään lampaan tappamista. Lyytikällä oli vasara ja hän löi sillä Annikkaa päähän. Annikka oli kuin eilen kuollut. Hän pyörtyi, mutta saatiin onneksi kohta virkoamaan. Päähän jäi pysyvä arpi lampaan osasta.

Miihkailin kuolema

Vapaussodan aikana Vaskelassa oli paljon rautulaisia sotatoimia paossa. Raudussa käytiin kiivaita taisteluja. Helena-täti oli evakossa meillä. Silloin meiltä vietiin viisi lehmää. Tuli vain määräys eikä mikään auttanut. Maantien täydeltä lehmiä ajettiin Metsäpirtin kirkolle päin. Niille oli laitettu naru sarvista jalkaan. Esti kaiketi liiallisen innon pyrkiä pakoon. Myös viljaa otettiin sotatarpeisiin.

Vana-setä oli juuri säkittämässä viljaa, kun pihaan ajoivat telekat. Nelipyörärattailla oli kotikutoisen peiton alla jotain. Oli kevätaka. Lunta ei enää ollut. Me lapset olimme pystyaidan päällä kuin kanat orrella.

Meiltä kysyttiin, missä Vana on. Sanoimme olevan aitassa. Kysyjät menivät sinne ja me perässä. Kuulimme miesten kertovan Vana-sedälle, että hänen poikansa Miihkail oli kuollut ja tuotu kotiin.

Vana-setä istui viljasäkin päällä ja alkoi itkeä: "Voi Miihkail, voi Miihkail." Meistä lapsista oli merkillistä, että vanha mies itki. Lähdimme pois aitan ovelta ja aloimme itkeä suoraa huutoa. 213

Sitä en muista, kun Miihkail vietiin tupaan. Tuvassa hänet oli laitettu penkkien päälle ja sisarensa Anni pesi häntä. Seisoin uunin välissä rappusilla ja katselin. Miihkail oli niin kaunis mies. Elävänä en häntä oikein muistakaan. Sitten hänet pantiin lautojen päälle ja vietiin jonnekin muualle. Isänsä kävi tekemään kirstua. Hautajaisten laittoa en muista, mutta kun tulimme kirkolta, ruoka oli pöydässä.

Se mies, jonka kuula Miihkailin tappoi, istui tuvan takana ja itki pää riipuksissa. Vana-setä tuli siihen ja sanoi: "Tule syömiä vaa. Teit hyväst ko tulit hautajaisii. En mie siul vihua kannu. Ei myö syytetä sinnuu mistiä. Vahinkuo sattuu. Se ol Miihkailin osa."

Tämä mies, Antrus, ampui Miihkailin vahingossa Palkealan koululla heidän ollessaan aseveljiä vapaussodassa. Antruksesta tuli myöhemmin kirkon palvelija.

Taimi Pukki